

χει κάποια –έστω μικρή– απόσταση. Μια πιθανή λύση θα ήταν η παράλληλη λειτουργία των δυο Επιτροπών, όπως υποστήριξαν τα κόμματα της Αριστεράς στην Βουλή.

Στην υπόθεση αυτήν, η ισορροπία ανάμεσα στη συγκάλυψη και στο κράτος δικαίου (το οποίο αφορά και τους αντιπάλους μας) είναι λεπτή. Αυτό,

όμως, δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να καταγγείλουμε τις κυβερνητικές μεθοδεύσεις για συγκάλυψη. Πού ξανακούστηκε «αποχωρούσα πλειοψηφία» από την Βουλή; Ίσως μόνον στα περί «σιωπηλής πλειοψηφίας» που διακήρυττε στα '70 ο τότε Πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Κραμανλής.

Δημήτρης Σαραφιανός

Για την απεργία πείνας στις φυλακές

Η εξέγερση των κρατουμένων έφερε για άλλη μια φορά στο προσκήνιο την αθλιότητα του σωφρονιστικού συστήματος.

Παρά το ότι, σύμφωνα με τον Σωφρονιστικό Κώδικα, ο κρατούμενος στερείται μόνο την ελευθερία του, οι συνθήκες κράτησης στις φυλακές στερούν από τους κρατουμένους πρώτα και κύρια την αξιοπρέπεια τους. Καθίστανται έτσι χωματερές ανθρώπων και σχολεία εγκλήματος. Οι κυβερνήσεις ανέχονται να λειτουργούν οι φυλακές υπό άθλιες συνθήκες ως φόβητρο στο πλαίσιο ενός συστήματος γενικής πρόληψης και διαχείρισης του κοινωνικού φόβου. Στόχος είναι η επιβολή του «κανονικού» έξω από τις φυλακές. Ο παρεκκλίνων από το κανονικό πρέπει να αντιμετωπίζεται με πυγμή, έτσι ώστε οι υπόλοιποι να πειθαρχούν στους

κανόνες που δομούν την καθημερινότητα της εκμετάλλευσης.

Άλλωστε, η χρεωκοπία των αντιλήψεων για δημιουργία φυλακών-εργοστασίων (παραγωγών κέρδους) έχει αποδείξει ότι η επένδυση στη φυλακή αποτελεί απλό κόστος για την νομιμοποίηση της τιμωρίας. Σε συνθήκες δημοσιονομικής κρίσης, οι επενδύσεις για τη βελτίωση των συνθηκών κράτησης (υγιεινή, τροφή, νοσηλεία, αμοιβές προσωπικού) τείνουν να συρρικνώνονται. Η μόνη επένδυση που επιφέρει σίγουρο κέρδος είναι το κατασκευαστικό πρόγραμμα για τις νέες φυλακές (που άλλωστε συγχρηματοδοτείται από την ΕΕ). Νέες φυλακές που κατασκευάζονται κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να εξασφαλίζεται η εντεινόμενη επιτήρηση με λιγότερο προσωπικό και η απομόνωση των κρατουμένων, τόσο με ταξύ τους όσο και από την κοινωνία.

Η στρατηγική όμως αυτή παράγει κρίσεις. Η διόγκωση του αριθμού των κρατουμένων γεννά εκρηκτικές καταστάσεις μέσα και έξω από τις φυλακές. Μήτρα της διόγκωσης αποτελεί η αυξανόμενη δυσανεξία στην παρέκκλιση, που διαπερνά και την νομοθετική πολιτική και την απονομή δικαιοσύνης. Νομοθετικά αυξάνονται οι κατηγορίες εγκλημάτων, ενώ πλημμελήματα μετατρέπονται σε κακουργήματα. Δικαστικά, επιβραβεύεται ο αυταρχισμός, ενώ τιμωρείται η επιείκεια (ο επιεικής δικαστής αντιμετωπίζεται ως ύποπτος συναλλαγής).

Από την άλλη, αυξάνονται ολοένα και περισσότερο οι κατηγορίες πολιτών που διαβιούν στα όρια της παρέκκλισης. Κατ' αρχάς, η πλειοψηφία των μεταναστών, όντας χωρίς κατοχυρωμένα δικαιώματα και έρμαια των πάσης φύσης εκμεταλλευτικών κυκλωμάτων, ωθούνται θεσμικά στην παράβαση (ζουν λαθραία λόγω της αντιμεταναστευτικής πολιτικής). Με αυτό τον τρόπο ο ρατσισμός διαχέεται από τα ίδια τα κρατικά όργανα. Οι μετανάστες τελούν διαρκώς υπό τον κίνδυνο της σύλληψης και της απέλασης. Δεν είναι τυχαίο ότι το 50% των κρατουμένων στις φυλακές είναι αλλοδαποί και σε αυτούς δεν συνυπολογίζονται οι κρατούμενοι σε κρατητήρια ενόψει απέλασης (κρατητήρια στα οποία οι συνθήκες κράτησης είναι πολύ χειρότερες από τις φυλακές· η κράτηση σε αυτά διαρκεί τρεις μήνες, ενώ με το σχέδιο οδηγίας για την απέλαση η διάρκεια αυτής της κράτησης μπορεί να ανέλθει στους 18 μήνες). Στο χώρο της απονομής δικαιοσύνης η ρατσιστική αντιμετώ-

πιση των αλλοδαπών οργανώνεται θεσμικά μέσω τριών μηχανισμών: την απουσία συστήματος νομικής βοήθειας (legal aid), την απουσία διερμηνέων και την λειτουργία του αυτοφώρου ως βιομηχανία απόδοσης ποινών. Οι φυλακές γεμίζουν από αλλοδαπούς που αδυνατούν να υπερασπισθούν τον εαυτό τους και να αποπληρώσουν τις επιβαλλόμενες χρηματικές ποινές. Και μάλιστα όχι μόνο επειδή δεν έχουν να πληρώσουν, αλλά και επειδή οι χρηματικές ποινές δεν μπορούν να βεβαιωθούν, αφού οι αλλοδαποί κρατούμενοι στερούνται ΑΦΜ (παρά το ότι έχουν ήδη εκδοθεί δυο εγκύκλιοι του Υπουργείου Οικονομικών για την οίκοθεν απόδοση ΑΦΜ: ΥΠΟΙΚ 1090925/2694/ΔΜ/ΠΟΛ. 1198/22.10.1999, ΠΟΛ. 1072/05-05-06).

Εάν το 50% των κρατουμένων είναι αλλοδαποί, ένα ποσοστό περίπου 50% επίσης του συνολικού αριθμού έχει καταδικασθεί για αδικήματα που έχουν σχέση με τα ναρκωτικά (μεταξύ των οποίων και πολλοί αλλοδαποί). Η βιομηχανία των ναρκωτικών κατορθώνει να επεκτείνεται ολοένα και περισσότερο, αλλά φυσικά κρατούμενοι είναι οι οικονομικά ασθενέστεροι που δεν έχουν τη δυνατότητα να καταφύγουν σε κέντρα απεξάρτησης. Τα θεραπευτικά προγράμματα που χρηματοδοτούνται από το κράτος πάσχουν οικονομικά και δεν μπορούν να καλύψουν την αυξημένη ζήτηση, ενώ μέσα στη φυλακή τα ναρκωτικά χρησιμεύουν ως πηγή κέρδους και αδρανοποίησης των αντιδράσεων. Η δικαστική αντιμετώπιση των ναρκομανών πόρρω απέχει από τη θεσμοθετηθείσα

αντιμετώπισή τους ως ασθενών μειωμένου καταλογισμού. Οι ποινές για κακουργηματική εμπορία πέφτουν βροχή, τον τόνο δε έδωσε ο ίδιος ο νομοθέτης με την καθιέρωση αυξημένου ορίου για την υφ' όρων απόλυση στις υποθέσεις ναρκωτικών (4/5 αντί για 3/5).

Τέλος, το 1/3 των κρατουμένων είναι υπόδικοι, καθώς οι εισαγγελικές και ανακριτικές αρχές επιβάλλουν το μέτρο της προσωρινής κράτησης αφειδώς, παρά τις πολύ συγκεκριμένες προϋποθέσεις που τάσσει ο νόμος και παρά το ότι ο κατηγορούμενος τεκμαίρεται σύμφωνα με το Σύνταγμα και την ποινική δικονομία αθώος. Η προσωρινή κράτηση συνιστά προκαταβολική έκτιση ποινής και μάλιστα σε συνθήκες στέρησης όχι μόνο της ελευθερίας, αλλά και της αξιοπρέπειας. Η σημασία της προσωρινής κράτησης γίνεται πιο εύκολα κατανοητή, εάν κανείς συνυπολογίσει ότι η απειλή της προσωρινής κράτησης επικρεμάται πάντα επί όσων αντιμετωπίζουν διώξεις για πολιτικά αδικήματα (όπως π.χ. οι διαδηλωτές που διώκονται για ρίψη μολότωφ).

Η διαχείριση των προβλημάτων που γεννά ο υπερπληθυσμός των φυλακών περνά μέσα από την ανεξέλεγκτη χρήση του συστήματος πειθαρχικών ποινών και αμοιβών. Μια φυλακή μέσα στη φυλακή είναι αναγκαία για τη διαχείριση του ενδοσοφρωνιστικού φόβου. Στα πλαίσια αυτά, τα δικαιώματα των κρατουμένων (που στόχο έχουν την ομαλή κοινωνική τους επανένταξη, όπως οι άδειες, οι μεταγωγές για οικογενειακούς ή προσωπικούς λόγους, η εργασία)

μετατρέπονται σε ευεργετήματα που εξαρτώνται από την βούληση της διοικήσεως. Γι' αυτό το λόγο οι πειθαρχικές ποινές λαμβάνονται υπόψη για τη χορήγηση των «ευεργετημάτων». Και βέβαια, ο οποιοσδήποτε κοινωνικός έλεγχος επί των φυλακών (ακόμα και οι επισκέψεις σε αυτές) αντιμετωπίζεται με δυσανεξία.

Με βάση τα παραπάνω, καθίσταται προφανές ότι τα μέτρα που έλαβε το Υπουργείο υπό την πίεση της εξέγερσης, και τα οποία έχουν κυρίως χαρακτήρα εφάπαξ εφαρμογής, μπορεί να οδηγήσουν στην μερική αποσυμπίεση του φαινομένου, δεν μπορούν όμως να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα, γιατί δεν το χτυπάνε στη ρίζα του (όπως π.χ. θα συνέβαινε εάν περιοριζόταν η προσωρινή κράτηση μόνο στις περιπτώσεις παραβίασης των λοιπών περιοριστικών όρων, ή εάν υπάρχει βεβαιωμένος κίνδυνος τέλεσης πολύ συγκεκριμένων αδικημάτων βαρείας εγκληματικότητας, εάν καθιερωνόταν ρητά ο μειωμένος καταλογισμός των ναρκομανών και η αντικατάσταση της κράτησης από την θεραπεία των εξαρτημένων, εάν καθιερονόταν σύστημα νομιμοποίησης των αλλοδαπών και εάν εφαρμόζονταν οι εναλλακτικές μορφές έκτισης ποινών, όπως η παροχή κοινοφελούς εργασίας).

Σε κάθε περίπτωση, ο μεγαλύτερος φόβος της κυβέρνησης είναι να συνεχίσουν οι κρατούμενοι να λειτουργούν συλλογικά και οργανωμένα διεκδικώντας τα δικαιώματά τους. Ο συνδικαλισμός των κρατουμένων, που τόσο απεύχεται η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου (γι'

αυτό και δεν δέχεται να δει την εκλεγμένη Επιτροπή Κρατουμένων) αποτελεί μια διαρκή θρυαλλίδα τόσο του εσωτερικού συστήματος πειθαρχίας (που βασίζεται στη λογική της ατομικής επιβράβευσης/πειθάρχησης), όσο και του μηχανισμού κοινωνικής πειθάρχησης. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρεται στα δελτία τύπου του Υπουργείου, οι κρατούμενοι «δεν αποτελούν μια συμπαθή τάξη επαγγελματιών» με τους οποίους

μπορεί να συναντηθεί ο Υπουργός, αντιμετωπίζονται όμως με (μια φεουδαρχικού τύπου) «επιείκεια» για την κατάστασή τους. Η αναγνώρισή τους ως πολιτών που διεκδικούν δικαιώματα δεν θα σηματοδοτούσε βέβαια μια ρήξη με τη λειτουργία του σωφρονιστικού συστήματος, θα αποτελούσε όμως μια (συνταγματικά επιβαλλόμενη) ρωγμή στην σημερινή κατάσταση.

Ανδρέας Κ. Θεοφίλου *Προς έναν νέο Ψυχρό Πόλεμο;*

Η α περίμενε κανείς ότι μετά τη κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης θα γινόταν μια ενσωμάτωση της Ρωσίας στο Καπιταλιστικό Σύστημα. Πράγματι, επί προεδρίας Γέλτσιν έβλεπε κανείς τη Ρωσική Ομοσπονδία να υποκύπτει στις διάφορες αξιώσεις της Δύσης και κυρίως των Ηνωμένων Πολιτειών. Υπήρχε βέβαια η άποψη, σε κάποιους κύκλους του Κρεμλίνου αλλά και σε ένα μέρος της κοινής γνώμης, ότι η κατάρρευση του Σοσιαλιστικού συστήματος θα είχε σαν συνέπεια την μαζική βοήθεια της Δύσης και επομένως άνοδο του βιοτικού επιπέδου του Ρωσικού λαού. Οι ελπίδες αυτές σύντομα διαψεύστηκαν. Ο Καπιταλισμός δεν σταμάτησε ποτέ να είναι αρπακτικός και να λεηλατεί όποια χώ-

ρα του έδινε την ευκαιρία. Σε αυτό το πλαίσιο προσπάθησαν να αρπάξουν ό,τι μπορούσαν από τη Ρωσική Ομοσπονδία της εποχής Γέλτσιν, με πρώτο τον ορυκτό της πλούτο σε υδρογονάνθρακες, υπερασπιζόμενοι τους κάθε είδους μαφιόζους, που κατάφεραν με διάφορα νομικά τερτίπια να γίνουν οι κύριοι μέτοχοι των πετρελαϊκών εταιριών. Γνωστή είναι η υπόθεση Μπερεζόφσκυ, που η Βρετανική κυβέρνηση του προσφέρει ακόμη προστασία και τον έχει σαν τη ναυαρχίδα ανατροπής της κατάστασης στο Κρεμλίνο προς όφελος της, παρά τη στενή του συνεργασία ακόμη και με τη Τσετσενική μαφία (Λεπτομέρειες στο <http://www.voltairenet.org/article30030.html>).

Ούτε βέβαια ο Καπιταλισμός απαρνήθηκε τον Ιμπεριαλιστικό του χαρα-